

Hold kodeleseren på en smarttelefon over koden, så havner du direkte på seksjonen.

Leder: Kjell Arne Knutsen
Tlf. 932 55 218 · Epost: jaeren@aftenbladet.no

Uværs-køen Utsatte hytter langs jærkysten

Stigende hav kan sluke mye av jærstrendene

JÆREN

Mot slutten av århundret kan stormfloer skylle langt innover i sanddynene langs jærstrendene.

Satelittmålinger viser at havet de to siste tiårene har steget med drøyt 3 millimeter i året, mot et snitt på 1,7 millimeter i forrige århundre.

Økningen skyldes global oppvarming og er ventet å skyte fart i tiårene fremover på grunn av varmere hav som utvider seg og økt issmelting, særlig på Grønland, påpeker klimaforsker Asgeir Sorteberg ved Bjerknessenteret i Bergen.

Over 2 meter stormflo

Når det tas hensyn til effekten av landhevingen som fortsatt pågår etter siste istid, vil havnivået langs kysten av Rogaland mot slutten av århundret trolig være 70-80 centimeter høyere enn i dag. Det tilsier stormfloer på drøyt 2 meter utover dagens havnivå. Noe som blir en kjempeutfordring for havnær infrastruktur.

– En slik vannstandsøkning vil også erobre en del av jærstrendene. På lang sikt vil mye av sanddynesystemene her trolig bli liggende under vann, sier Sorteberg.

FNs klimapanel (IPCC) siste hovedrapport fra 2007 anslår ut fra ulike utslipps-scenarier en gjennomsnittlig global havnivåstigning på 18-51 centimeter i løpet av dette århundret. Men beregningene tok i liten grad hensyn til forventet økt smelting av isbreer.

Sprikende om vind

Senere forskning viser at økningen kan bli på mellom 55 og 110 centimeter i forhold til havnivået i år 2000.

– Neste hovedrapport fra IPCC som kommer i 2014 vil nok legge til grunn en større havnivåstigning enn i forrige rapport, sier Sorteberg, som selv var en av hovedfaterne i klimapanelets spesialrapport om ekstremvær fra i høst.

To orkaner har på kort tid har rammet deler av norskekysten. Den gode nyheten er likevel at det ikke nødvendigvis blir mer ekstreme vindforhold, selv om det blir varmere og våtere, understreker Asbjørn Sorteberg.

– Dagens klimamodeller gir veldig sprikende svar på om vi får mer ekstremvind. Men uavhengig av dette vil stormfloene bli kraftigere på grunn av høyere havnivå, sier Asbjørn Sorteberg.

Havet banker snart på

► En ny stormflo kan for første gang ta med seg ei hytte langs jærstrendene. Stiger havet slik forskerne spår, kommer andre i faresonen.

ORRE

Under stormen lille nyttårsaften pisket sjøen nesten helt inn til terrassen foran den grønmalte hytta rett nord for utløpet av Orreelva.

Det dreier seg antakelig om den mest utsatte fritidsboligen langs jærkysten. Eierne frykter nå det verste, men håper det beste. – Vi er alltid i beredskap når værmeldingen varsler høy vannstand og kraftig vind fra vest. I tillegg har vi kontakt med fastboende like ved. Hytta er mest utsatt når havet står på rett inn fra vest, i mindre grad når det bryter inn fra sørvest og nordvest, sier Ole Lima. Han presiserer at hytta formelt eies av moren, men brukes av familien. Skjønt ikke særlig ofte lenger.

Strandhytta har tålt litt av hvert siden den ble reist i sanddynene ikke så lenge etter krigen.

– For 15 år siden ble fundamentet til verandaen skylt vekk. Vi fikk lov til å sette verandaen opp igjen slik den var. For 10 år siden søkte vi om å få flytte hytta lenger inn i sanddynene, men fikk blankt avslag på grunn av landskapsvernet. Vi vet egentlig ikke hva vi skal gjøre. Et alternativ er at den rives, sier Lima, som forteller at familien har måttet bytte forsikringsselskap for å unngå å sitte verdiløse tilbake hvis havet slår til for alvor.

Tas hytta av havet kan det tolkes som et varsel om at havet i framtida kan ta grådigere for seg langs de vernede stren-

Rett etter at dette bildet var tatt, skylte flere kraftige bølger nesten inn til hytteterrassen.

dene, erkjenner seniorrådgiver Per Kristian Austbø hos Fylkesmannen og leder Bjørn Hille i Jæren Friluftsråd.

Kan bli mye verre

– Ikke bare hytter, men store deler av sanddynebeltene er veldig utsatt ved stigende hav og økt stormfrekvens. Hytter i frontdynebeltet er likevel mest

truert. Men også de som ligger på strandberg og i rullesteinsbeltet vil bli hardt kjørt, hvis klimavarslene slår til, sier Austbø. Han viser til skadene stormen Inga påførte mange naust og hytter i 2002.

På lengre sikt kan det være grunn til å frykte at havet kan trenge gjennom deler av frontdynesystemene og oversvøm-